

ORGANIZAREA ASISTENȚEI BALNEO-SANATORIALE

22.1. ISTORIC

Folosirea factorilor curativi naturali de către om a început încă din antichitate. În Grecia și Roma Antică, unde o mare atenție se acorda culturii și sănătății corpului, în acest scop se practicau pe larg scăldatul în mare, băile de soare, mersul fără îmbrăcăminte pe plajele marine, exercițiile fizice, masajul, se foloseau și băi publice.

Indușii cunoșteau acțiunea favorabilă a aerului proaspăt răcoros asupra bolnavilor cu frisoane, efectul curativ al aerului de mare în caz de boli pulmonare. În Iranul Antic se știa că arborii coniferi curăță aerul și îl fac tămăduitor.

Cea mai amplă informație despre acțiunea curativă a factorilor climaterici asupra organismului uman ne-a lăsat-o *Hipocrate*, care făcea regulat cercetări meteorologice și observări asupra reacției organismului la acțiunea factorilor mediului ambiant. El recomanda pentru tratament băi de aer și soare, iar bolnavilor de tuberculoză – mediul cu climă caldă, exerciții fizice la aer curat.

Cele mai vechi mărturii (secolul bronzului) privind tratamentul cu ape minerale sunt rămășițele unor construcții capitale descoperite în localitățile cu izvoare de ape carbonice din împrejurimile actualei stațiuni balneare elvețiene Sankt-Moritz. Ruinele unor astfel de construcții din perioada puterii Imperiului Roman s-au păstrat și la stațiunile balneare contemporane (Băile Herculane și Săngeorz-Băi) în România.

Proprietățile curative ale Băilor Herculane sunt cunoscute din anii 105–106. Legionarii împăratului Traian în timpul campaniilor asupra capitalei Daciei – Sarmizegetusa au construit aici o tabără întărită Media și foloseau apa izvoarelor în scop curativ, numindu-le „izvoarele minerale sfinte ale lui Hercule”. În timpul dominației lor asupra Daciei (165 de ani), romanii au construit în Băile Herculane o mulțime de terme, temple și monumente în cinstea lui Hercule, Esculap, Ghei, dând aprecierea cuvenită proprietăților tămăduitoare ale apelor minerale cu hidrogen sulfurat, ce recuperau puterea și sănătatea.

În Roma Antică erau cunoscute localități cu ape minerale curative, unde se construiau terme. Terme erau numite băile publice cu aplicarea apelor fierbinți (calidarii), calde (termidarii) și reci (frigidarii). Existau, de asemenea, băi de aburi, săli de gimnastică.

De o mare popularitate se bucurau termele stațiunii balneare Bain (Baia de astăzi). Acesta era locul preferat de odihnă al aristocrației romane, aici se aflau vilele ce aparțineau lui Marius, Pompei, Cezar etc.

În Grecia Antică, precum și în Roma se cunoșteau proprietățile curative nu numai ale apelor minerale, dar și ale aerului curat îmbibat cu aroma plantelor. Ibn

Sina (Avicenna) în „Canonul Medicinei” a descris detaliat rolul factorilor curativi naturali în fortificarea sănătății omului. În cartea întâia a „Canonului” se descrie acțiunea curativă a apelor din diferite izvoare la tratarea unor boli: „Apele cu conținut de cupru, fier, sulf sunt tămăduitoare în bolile articulațiilor, rinichilor, gușă, astm etc.”.

Despre izvoarele curative de pe teritoriul republicii noastre aflăm din cronici, mesajele domnitorilor sec. XV, în particular din mesajele lui Ștefan cel Mare, date din anii 1473–1499.

Izvorul „Chișinău” este menționat pentru prima dată în cartea domnitorilor Ilieș și Ștefan al II-lea de la 17 iulie 1436 sub denumirea „Chișinău Albașă”, iar gramota domnitorului Ștefan Voievod de la 15 decembrie 1517 povestește despre baia sub numele „Feredeșu Albașă”.

La sfârșitul sec. al XVIII-lea – începutul sec. al XIX-lea F. Shulitzer (1781), A. Volf (1805) și C. Vârnav (1836) indică prezența și folosirea apelor minerale în Moldova; F. Șulitzer scrie despre proprietățile curative ale apelor din izvoarele minerale locale față de cele de peste hotare.

Analiza fizico-chimică a unor ape minerale din Moldova istorică a fost efectuată pentru prima dată de medicul A. Volf în Iași, care a arătat proprietățile curative și prioritățile lor față de cele străine. C. Vârnav, primul medic-savant moldovean, era de părere că ținutul nostru are multe izvoare minerale, care sunt ascunse în desișurile pădurilor.

La sfârșitul secolului al XIX-lea pe teritoriul Moldovei de odinioară erau cunoscute mai mult de 10 izvoare minerale, de o apreciere deosebită bucurându-se „Fântâna zânelor”, județul Ianuc Accher... e.a.

În perioada războaielor ruso-turce la izvoarele Strunga, Onițcan, Pugoasa, de către medici au fost organizate dispensare pentru tratamentul celor răniți.

În același timp, capătă răspândire tratamentul cu băi de nămol pe limanele din apropierea orașului Odessa. Medicul de zemstvă C. Calujnița din Acherman a publicat, în 1900, o lucrare din care aflăm că populația Basarabiei folosea din timpuri străvechi nămolul și sărătura naturală în scopuri curative.

Prima instituție pentru tratarea cu nămol, nu prea mare, a fost construită pe malul limanului Șabolatsc în satul Budachi (1895). În a. 1921, în localitatea Sergheevca se deschide o stațiune particulară pentru tratarea cu nămol, iar în a. 1926 pe malul de Nord-Est al limanului Șabolatsc a început să activeze stațiunea balneară „Akimbad”.

În Republica Moldova există o rețea dezvoltată de stațiuni balneoclimaterice. Ele au apărut pe măsura descoperirii și studierii detaliate a resurselor balneoclimaterice naturale de care dispunem (ape minerale, nămoluri curative, condiții climaterice specifice). Stațiunile balneoclimaterice oferă condiții pentru reabilitarea pacienților cu diverse maladii.

22.2. FACTORII CURATIVI DE BAZĂ APLICAȚII ÎN STAȚIUNILE BALNEOCLIMATERICE

Stațiunile balneoclimaterice asigură reabilitarea pacienților în cadrul instituțiilor pentru băi cu nămol, secțiilor fizioterapeutice (cabinete, aerosaloane, galerii potabile), pe plaje și în bazine.

În funcție de factorii curativi utilizați, aceste stațiuni se împart în: balneologice, de nămol și climaterice.

Sanatoriul Sergheevca dispune de mai mulți factori naturali curativi, de aceea se numește balneolitoral de tratament cu nămol; sanatoriul „Nufărul Alb” din or. Cahul și cele „Codru” din Călărași se numesc balneoclimaterice. La sanatoriile balneoclimaterice factorul natural curativ de bază îl constituie apele minerale, utilizate pentru proceduri externe (băi, dușuri, inhalatii) și interne (spălături intestinale). Tratamentul cu nămol constă în aplicații de nămol și tampoane.

La stațiunile climaterice factorii curativi de bază sunt clima favorabilă, determinată de o așezare geografică avantajoasă a localității, inclusiv față de nivelul mării, lumina solară, relieful, caracterul vegetației și alte particularități.

Pe teritoriul Republicii Moldova există diferite, după componența și proprietățile lor, ape minerale și nămoluri curative, numeroase localități cu clima deosebit de favorabilă pentru reabilitarea pacienților cu anumite afecțiuni.

Ape minerale se numesc apele naturale a căror componență fizico-chimică (conținutul de gaze, substanțe minerale și organice dizolvate) posedă efect curativ. Ele prezintă soluții complexe, în care componentele există sub formă de ioni, molecule nedisociate, particule coloidale, gaze dizolvate.

În funcție de proprietățile fizico-chimice și caracterul acțiunii lor asupra organismului se disting ape folosite pentru cure externe sau interne. Apele minerale pentru utilizare externă se caracterizează printr-un conținut înalt de substanțe solubile – ape-săruri, care se întrebunțează de asemenea în stare diluată, sau microcomponente specifice, biologic active. Drept exemplu de ape minerale pentru cure externe pot servi soluțiile saline de sulf și clor (grad de mineralizare: M-69-72 g/l) din Cahul, care în practica curativă se utilizează în stare diluată. Saramura naturală a limanului din Șabolatse este o apă minerală ce conține clor, sodiu și magneziu. Apele minerale potabile au un grad de mineralizare nu prea mare, efectul curativ al lor se datorează componenței ionice sau prezenței microcomponentelor biologic active specifice. Conform gradului de mineralizare și acțiunii curative asupra organismului, apele minerale potabile se împart în curative și curative pentru masă.

În Moldova, există următoarele tipuri de ape minerale: cu conținut de hidrocarbonat-sodiu, clorid-sodiu, hidrocarbonat-clorid-sodiu, hidrocarbonat-sulfat-sodiu, sulfat-hidrocarbonat-sodiu-calciu-magneziu.

Pentru tratamentul afecțiunilor tractului gastrointestinal, ameliorarea metabolismului, bolilor de ficat și ale căilor biliare în sanatoriul „Codru” se folosește apă hidrocarbonat-sulfat-sodiu, în sanatoriul „Nistru” – ape sodiu-clor.

Apele minerale sunt utilizate pe larg în hidroterapie, pentru băi, dușuri, abluțiuni. Băile pot fi generale și locale. Sub aspectul temperaturii apei ele pot fi reci (sub 20°C), răcoritoare (20–33°C), calde (38–39°C), fierbinți (40°C și mai mult) și așa-numite băi normale (indiferente) (34–37°C). După componența chimică există ape potabile minerale, gazoase, aromatice, medicamentoase etc.

În stațiunile balneoclimaterice ale republicii se aplică pe larg, în calitate de procedură curativă, băile de conifere, salvie, băile carbonice, cu sulf, marine, de iod-brom, terebentină ș.a.

Totalitatea metodelor de tratament, profilaxie și reabilitare a funcțiilor dereglate ale organismului cu ajutorul apelor minerale naturale și artificiale și al nămolurilor curative se numește *balneoterapie*.

Reacțiile organismului la balneoterapie diferă în funcție de temperatura, componența chimică a apei, concentrația sărurilor minerale, durata procedurilor, frecvența și numărul lor. Concomitent cu băile și scăldatul, în sanatoriile cu profil gastrointestinal se mai practică folosirea internă a apelor minerale. Substanțele gazoase și chimice din apa minerală au proprietatea de a stimula sau inhiba secreția gastrică.

Tratamentul prin utilizarea internă a apelor minerale se efectuează în biuvete, fapt care oferă avantajul aplicării lui întregul an. După administrarea apei bolnavii fac plimbări lente, ceea ce favorizează o mai bună absorbție a apei și sporește efectul ei curativ.

Hidroterapia în sensul larg al cuvântului prezintă utilizarea externă a apei potabile în scopuri curative, procedurile de bază fiind dușul, baia, abluțiunile, fricțiunile, împachetările umede, scăldatul.

Dușul prezintă o hidroprocedură folosită în scopuri igienice, curative și profilactice care constă în acțiunea dozată a jetului de apă sau a numeroase șuvițe de apă pe corpul dezgolit. Stațiunile balneoclimaterice dispun de săli speciale pentru duș ale stabilimentului hidroterapeutic. După regimul de temperatură dușurile pot fi reci, răcoroase, calde, fierbinți, precum și de temperaturi variabile (10–25–45°C). Dușurile, de asemenea, pot fi sub formă de ploaie, pulverulente, circulare, ascendente, Charcot, scoțiene.

Dușul-masaj este o procedură hidrocurativă, ce are la bază acțiunea combinată a apei și masajului. El se desfășoară în bazine speciale sau în căzi cu capacitatea de 400–600 l.

Scăldatul se folosește în scopuri igienice și curativo-profilactice atât în bazine naturale – mare, râuri, lacuri, limane, cât și în bazine artificiale.

Tratamentul cu climă maritimă și scăldatul combinat cu băile de soare și de aer, care combină acțiunea factorilor climaterici, balneologici și hidrotermici este denumit **talasoterapie**.

Bazinele curative sunt destinate pentru efectuarea hidroprocedurilor de tratament și călire (gimnastica, înotul dozat, scăldatul, extinderea subacvatică).

În sanatoriile stațiunilor balneoclimaterice Sergheevca, „Zolotaia Niva”, „S. Lazo”, în bazine se folosește apă de mare încălzită, în sanatoriul „Codru” și „Nistru” – apa minerală, în sanatoriul „Nufărul Alb” – nămolul termal curativ.

Nămolul curativ este unul dintre cei mai eficienți factori în tratamentul unui șir de boli. Fiind formațiuni coloidale organice – minerale naturale, ele posedă o capacitate termică înaltă și conțin substanțe terapeutice active (săruri, gaze, biostimulatori).

În stațiunile balneoclimaterice ale Moldovei se utilizează preponderent nămolurile cu sulf din Șabolatsc (stațiunea balneară Sergheevca) și nămolurile din limanul Kuialnic, care sunt transportate la stațiunile balneoclimaterice. Pentru efectuarea procedurilor cu utilizarea nămolurilor curative în sanatorii, precum și la stațiunile balneare, se construiesc stabilimente de băi cu nămol.

Stabilimentul de băi cu nămol este alcătuit din sală de proceduri cu cabinete speciale unde se aplică nămolul, săli pentru duș, încăperi de producție – „bucătăria pentru nămol”, încăperea pentru păstrarea nămolului proaspăt, bazine speciale pentru regenerarea nămolului deja folosit, încăperi pentru spălarea și uscarea pânzei de cort, registratură, sală de așteptare ș.a.

Clima este factorul curativ profilactic de bază al stațiunilor climaterice. Totalitatea metodelor de tratament ce utilizează acțiunea dozată a factorilor climaterici și climatoprociturilor speciale asupra organismului se numește *climatoterapie*. Metodele climatoterapeutice de bază sunt: aeroterapia, helioterapia și talasoterapia.

Aeroterapia reprezintă acțiunea dozată a aerului atmosferic asupra organismului uman în scopuri curativo-profilactice.

Plaja curativă este un anumit sector de pe malul mării, râului, lacului, amenajat pentru desfășurarea procedurilor curativo-profilactice climaterice și scăldatul sub supravegherea personalului medical. Pentru efectuarea băilor de aer și de soare plajele curative se amenajează cu aerosolarii, climatopavilioane. Au fost elaborate complexe de proceduri curative aplicate bolnavilor la plajă după anumite indicații cu folosirea factorilor mării, soarelui și nisipului, proceduri de care pot profita și oamenii sănătoși, pentru călirea organismului lor. Elementul de bază al plajei este punctul medical, unde personalul medical acordă asistență, consultă pacienții cu privire la folosirea corectă a procedurilor curative pe plajă.

În condițiile naturale pe plaje curative bolnavii și vilegiaturii pot beneficia de *psamoterapie* (metodă de tratament cu nisip încălzit în formă de băi generale sau locale). Psamoterapia stimulează procesele oxidative în organism, favorizează normalizarea funcțiilor rinichilor. Pentru tratarea afecțiunilor sistemului respirator în ultimul timp se folosește pe larg microclima artificială, care este creată în camere speciale, unde se obțin temperatura, umiditatea și presiunea atmosferică necesare.

Pentru inspirarea în organism a substanțelor medicamentoase la sanatorii se utilizează inhalările. *Inhalarea* este o procedură fizioterapeutică aplicată în săli special amenajate și dotate cu aparatură pentru inhalării.

O parte componentă a climatoterapiei este *landșaftoterapia*, metodă de tratament balneoclimateric ce constă în aflarea într-o localitate cu peisaje frumoase, fapt ce are o acțiune benefică asupra organismului. Landșaftoterapia se practică atât în condiții deschise (pe malul mării, în valea râului cu o priveliște minunată), cât și în condiții închise (masivele de pădure, munții) ale landșaftului. Metoda contribuie la ameliorarea funcției sistemului nervos, crearea dispoziției bune, îmbunătățirea somnului și poftei de mâncare. La stațiunile balneoclimaterice și la sanatoriile amplasate separat se formează rute speciale de mers dozat – terencure.

Terencura este o metodă de cultură fizică medicală, bazată pe urcările dozate în munți sau localități cu teren accidentat. Terencura fortifică rezistența la eforturile fizice, contribuie la ameliorarea funcțiilor sistemului cardiovascular, organelor de respirație, posedă acțiune favorabilă asupra sferei neuropsihice, metabolismului etc.

Cultura fizică medicală exercită o acțiune generală nespecifică asupra organismului, favorizând normalizarea funcțiilor sistemelor cardiovascular, respirator etc., precum și o acțiune locală – prin intermediul unui antrenament special, orientat spre stabilirea activității organelor afectate. Formele principale ale culturii fizice medicale sunt gimnastica matinală, mersul dozat, jocurile puțin mobile, mobile și sportive, exercițiile fizice în bazin etc.

În tratamentul balneoclimateric complex un loc deosebit i se atribuie masajului. *Masajul* este acțiunea mecanică, cu mâna sau aparatul de masaj, asupra tegumentelor și țesuturilor moi subiacente de pe corpul uman. Masajul poate fi general (se masează tot corpul) sau local (se masează separat abdomenul, spatele, fața,

măinile etc.). Există masaj medical, sportiv, cosmetic, igienic. În funcție de starea bolnavului și particularitățile bolii, tratamentul balneoclimateric complex prevede, de asemenea, și proceduri fizioterapeutice.

În sanatoriile Republicii Moldova („Nistru”, „Struguraș” ș.a.) se utilizează și un astfel de factor curativ cum sunt strugurii și sucii de struguri. Această metodă de tratament poartă numele de ampeloterapie. *Ampeloterapia* este parte componentă a dietoterapiei în condițiile tratamentului balneoclimateric. Dietoterapia nu constituie o metodă de sine stătătoare, deși importanța ei este deosebit de mare în cazul bolilor gastrointestinale, ale rinichilor, sistemului cardiovascular.

Clima ținutului nostru este temperată continentală, cu veri călduroase și ierni comparativ calde, ceea ce creează condiții favorabile pentru *helioterapie*. Durata iradierii solare pe un an este de 2 060 de ore la nordul și 2 330 de ore la sudul republicii.

Pădurile împreună cu bazinele de apă, râul Nistru și izvoarele curative prezintă un mediu favorabil pentru organizarea stațiilor balneoclimaterice și locurilor de odihnă, mai ales în partea centrală a republicii denumită Codrii. Particularitățile climaterice naturale ale regiunii l-au determinat pe savantul rus Docuciaev să numească aceste locuri, pe care le-a studiat, Elveție Basarabeană.

Clima moale, izvoarele cu ape minerale curative, masivele de pădure și bazinele de apă, prezența nămolurilor curative, numeroasele livezi și vii, de asemenea, creează condiții prielnice pentru organizarea tratamentului balneoclimateric, reabilitarea pacienților cu diverse maladii și odihnei în republică.

22.3. ORGANIZAREA ASISTENȚEI BALNEOCLIMATERICE

Printre măsurile de reabilitare și cele curativ-profilactice, menite să îmbunătățească sănătatea și odihna populației un loc important îl ocupă asistența balneoclimaterică. Luând în considerare factorii curativi naturali ai localităților, teritoriul Moldovei se împarte în stațiuni balneoclimaterice (Nufărul Alb, Serghievca, Codru) și zone de odihnă (Ghidighici, Vadul-lui-Vodă, Tiraspol, Tighina, Ivancea, Soroca, Camenca, Condrița și Dubăsari).

Sub noțiunea de *stațiune balneoclimaterică* se subînțelege localitatea care dispune de factori curativi naturali (izvoare de ape minerale, nămoluri curative, climă favorabilă) și de condițiile necesare pentru aplicarea lor în scop curativo-profilactic. În aceste localități funcționează sanatorii, case, pensionate și tabere de odihnă.

Stațiunile balneoclimaterice se clasifică după caracterul factorilor naturali curativi de bază, care se împart în climaterici, balneologici, de nămol, balneoclimaterici etc. Pentru funcționarea stațiilor balneoclimaterice sunt stabilite trei zone de ocrotire sanitară, pe teritoriul cărora sunt categoric interzise toate lucrările ce pot impurifica apa, solul, aerul și influența negativ asupra mediului ambiant și a stării sanitare a stațiilor.

În scopul utilizării raționale a factorilor la fiecare stațiune balneoclimaterică există instalații și construcții speciale (sonde, galerii pentru folosirea apei minerale și potabile, biuvete, stabilimente de tratament cu apă minerală, cu nămol, plaje, plaje curative, aerosolarii, climatopavilioane etc.), precum și stațiuni curativo-profilactice (sanatorii, pensionate, case de odihnă, policlinici balneare etc.).

Instituția curativ-profilactică de bază a stațiunii balneoclimaterice este sanatoriul, destinat pentru tratarea bolnavilor care suferă de anumite boli.

Sanatoriile pot fi specializate (pentru reabilitarea bolnavilor cu aceeași afecțiune) și cu profil general (cu două sau mai multe secții specializate) pentru reabilitarea bolnavilor cu diverse maladii. În perioada de tranziție la economia de piață majoritatea sanatoriilor sunt de profil larg. Specializarea fondului de paturi depinde de nivelul necesităților populației în asistență balneoclimaterică.

În funcție de vârsta bolnavilor, deosebim sanatorii pentru maturi, părinți și copii, copii, adolescenți și gravide. Actualmente funcționează următoarele tipuri de sanatorii pentru adulți: specializate în reabilitarea pacienților cu afecțiuni cardiovasculare, gastrointestinale, organelor de respirație de etiologie netuberculoasă, organelor aparatului locomotor, tulburărilor de metabolism, unor maladii ale sistemului nervos, rinichilor, căilor urinare de caracter nespecific, maladiilor ginecologice, de piele etc.

Profilul sanatoriului este determinat de organele administrative superioare în funcție de prezența factorilor curativi și a resurselor acestora. Profilarea sanatoriilor are o mare importanță în creșterea nivelului de eficacitate a tratamentului curativo-balnear.

Pentru copii funcționează sanatorii de următoarele profiluri: tratamentul formelor active și cronice de tuberculoză, reconvalescența după meningita tuberculoasă, reabilitarea bolnavilor de reumatism, celor cu consecințe după poliomielită, rahitism, dereglări neuropsihice, gastrointestinale, boli de piele etc.

Efectul imediat și la distanță al tratamentului balneoclimateric este asigurat de faptul dacă bolnavul a fost îndrumat la stațiunea balneoclimaterică sau la sanatoriul de profilul necesar. De aceea medicii curanți au sarcina de mare responsabilitate de a stabili just necesitatea, timpul și modul tratamentului, precum și profilul sanatoriului necesar fiecărui pacient. Pentru aceasta, înainte de a trimite bolnavul în sanatoriul respectiv, fiecare medic trebuie să efectueze examenul clinic detaliat al pacientului și toate investigațiile de laborator necesare stabilirii corecte a diagnosticului, să analizeze indicațiile și contraindicațiile pentru reabilitare în sanatoriul specializat de profilul respectiv. Numai după aceasta i se înmânează pacientului „Adeverința pentru primirea biletului de repartizare la sanatoriu” (formularul nr. 070/e). În formular se indică: profilul sanatoriului, tipul tratamentului (sanatorial, de abonament ambulatoriu), anotimpul. La perfectarea acestui document se va ține cont de bolile de bază și de cele asociate (tipul, forma, faza), starea generală a bolnavului și particularitățile climei în perioada când pacientul se va afla la sanatoriu. În baza acestui certificat syndicatele din ramura în care activează bolnavul îi eliberează un bilet de îndreptare la sanatoriu sau un abonament. Pacientul se adresează suplimentar cu acest document la medicul curant, care la rândul său verifică prescripțiile. La corespunderea lor medicul completează „Fișa balneosanatorială a bolnavului” (formularul nr. 070/e2), care mai apoi este vizată de către medic și șeful secției respective. La completarea documentelor menționate se va ține cont de „indicațiile și contraindicațiile tratamentului balnear” stabilite de Ministerul Sănătății al Republicii Moldova.

Este inadmisibilă trimiterea la instituția balneoclimaterică a bolnavului în lipsa indicațiilor pentru tratament în sanatoriul în cauză, dar mai ales în prezența con-

traindicațiilor, acestea punând în pericol sănătatea bolnavului și eficacitatea tratamentului. Contraindicațiile pentru reabilitarea într-o stațiune balneoclimaterică sau sanatoriu sunt stabilite de medicul curant împreună cu șeful secției. Persoanelor îndrumate la casele și pensionatele de odihnă li se eliberează un certificat privind lipsa contraindicațiilor.

Medicul poartă răspundere pentru trimiterea la instituțiile balneoclimaterice a bolnavilor care prezintă contraindicații. Gradul eficacității tratamentului depinde în mare parte și de respectarea principiului succesivității, de plenitudinea, veridicitatea și oportunitatea informării reciproce dintre medicii instituțiilor medico-sanitare publice și balneoclimaterice. Fiecare bolnav sosit la sanatoriu e obligat să predea medicului fișa balneosanatorială, în care este reflectată succint evoluția bolii, starea sănătății pacientului și rezultatele investigațiilor efectuate. Această informație este necesară pentru stabilirea diagnosticului și prescrierea tratamentului sanatorial.

În procesul tratamentului medicul balneolog notează, la rândul său, în fișa balneosanatorială a bolnavului următoarele date: starea sănătății acestuia, rezultatele examenelor și tratamentului, evoluția bolii. După expirarea termenului de tratament în fișă se indică rezultatele tratamentului, recomandările privind tratamentul ulterior și activitatea de muncă. La întoarcerea din sanatoriu, pacientul prezintă medicului de familie fișa balneosanatorială. Toată informația necesară din fișă este transcrisă în fișa de ambulatoriu și utilizată în continuare în scopul consolidării rezultatelor obținute prin tratamentul balneosanatorial și prevenirii recidivelor și complicațiilor.

Regimul sanatorial este baza eficacității tratamentului balneosanatorial. El prezintă un sistem de reguli și măsuri prevăzute în regulament cu privire la tratament, alimentație și distracții. Regimul individual de tratament balneosanatorial și odihnă este stabilit de către medicul sanatoriului pentru fiecare bolnav în funcție de caracterul bolii și poate fi schimbat ținând cont de starea generală a sănătății și dispoziția bolnavului.

Există două tipuri ale regimului individual: de antrenament activ și de cruțare, cu limitarea procedurilor, solicitărilor fizice și emoționale. Ambele regimuri se utilizează în conformitate cu particularitățile individuale ale bolnavului și rezultatele tratamentului. În procesul tratamentului, de regulă, se trece de la regimul de cruțare la un regim mai activ (de antrenament).

În prezent termenul de tratament în sanatoriu este flexibil și se stabilește potrivit profilului lui: în sanatoriile specializate netuberculoase pentru adulți – este de 21 de zile, iar pentru copii – de 18 zile; în sanatoriile tuberculoase – de la 1 până la 10 luni. În unele cazuri, comisia medicală specială a sanatoriului poate prelungi termenul aflării pacientului în sanatoriu. Cheltuielile suplimentare revin pe seama organizației care a trimis bolnavul sau pe seama pacientului.

Eficacitatea tratamentului balneosanatorial este evaluată în funcție de termenul în care lipsesc acutizările și complicațiile, de fortificarea și gradul de restabilire a capacității de muncă, de starea generală a sănătății pacientului.

Rezultatele tratamentului balneoclimateric se apreciază după criteriile: ameliorare considerabilă, ameliorare, fără ameliorare și înrăutățirea sănătății.

La circa 90% din pacienții sanatoriilor din republică se observă ameliorarea considerabilă și ameliorarea stării de sănătate.

Un alt tip de instituții curativo-profilactice sunt sanatoriile-preventorii (sanatorii nocturne), destinate pentru efectuarea măsurilor profilactice, curative și de însănătoșire a muncitorilor, funcționarilor și studenților de la întreprinderi, organizații și universități fără întreruperea procesului de muncă și de studii. Ele sunt finanțate din contul mijloacelor de asigurare socială. Sanatoriile-preventorii deservesc familiile muncitorilor și funcționarilor de la întreprinderile ce au alocat mijloace pentru construcția, amenajarea și întreținerea sanatoriului. Retribuirea personalului medical, lucrătorilor blocului de alimentație, alimentarea pacienților și asigurarea cu medicamente se desfășoară din fondul social. Dirijarea activității sanatoriilor-preventorii este realizată de un consiliu de conducere. Activitatea sanatoriului este reglementată de un act normativ special.

Construcția sanatoriilor-preventorii se efectuează după proiecte, în care se iau în considerare condițiile securității muncii în secția și cabinetele de fizioterapie, regulile generale de securitate. Sanatoriile-preventorii au menirea de a fortifica sănătatea lucrătorilor și a contribui la ridicarea capacității lor de muncă. Concediile sindicale, în acest caz, sunt folosite pentru tratament. Un avantaj al lor este că bolnavul economisește timpul necesar pentru aclimatizare și reaclimatizare. În sanatoriile-preventorii se tratează în primul rând muncitorii, care lucrează în condiții grele și nocive pentru sănătate, de asemenea veteranii muncii și de război (inclusiv cei care au luptat în Afganistan și cei care au participat la lichidarea consecințelor avariei de la Cernobîl) și membrii familiilor lor, donatorii, bolnavii dispensarizați, persoanele, inclusiv studenții, care se îmbolnăvesc frecvent sau suferă de afecțiuni cronice, copiii muncitorilor, pensionarii.

Pacienții sunt îndrumați pentru tratament în sanatorii-preventorii de către medicii unităților medico-sanitare sau ai unităților medico-sanitare publice teritoriale și ai sanatoriului-preventoriu respectiv. Termenul de tratament în sanatoriul-preventoriu e de 12, 24 sau 30 de zile calendaristice. Pacienții se alimentează aici de 3 ori pe zi conform dietei prescrise de medic.

Randamentul funcționării sanatoriului-preventoriu este calculat de medicii de aici în colaborare cu organele teritoriale ale ocrotirii sănătății.

Medicul-ordinator al sanatoriului-preventoriu trebuie să cunoască:

1. bazele determinării indicelui sănătății;
2. construcția și principiile funcționării aparatelor fizioterapeutice;
3. indicațiile și contraindicațiile principale la prescrierea procedurilor;
4. principiile compatibilității și succesiunii procedurilor;
5. bazele fizioterapiei, fizioprofilaxiei, terapiei medicamentoase, fitoterapiei, dietologiei, homeoterapiei, culturii fizice medicale etc.

Medicul este obligat:

1. Să prescrie și să efectueze tratamentul cel mai adecvat.
2. Să observe la timp semnele inițiale ale complicațiilor.
3. Să desfășoare profilaxia primară și secundară.
4. Să-și perfecționeze permanent cunoștințele profesionale și să respecte principiile eticii și deontologiei medicale.
5. Să-i familiarizeze pe pacienți cu principiile modului sănătos de viață.

Actualmente, rețeaua stațiunilor balneoclimaterice dispune de o bază tehnico-materială bună, majoritatea sanatoriilor funcționează pe tot parcursul anului. Aici lucrează cadre calificate care deservesc pacienții la nivelul exigențelor contemporane.

22.4. CARACTERISTICA GENERALĂ A SANATORIILOR REPUBLICII MOLDOVA

În Republica Moldova funcționează stațiuni balneoclimaterice, sanatorii, sanatorii-preventorii, case și pensionate de odihnă, hoteluri. Numărul și capacitatea acestor instituții variază.

În 1960 a fost efectuată reorganizarea activității stațiilor balneoclimaterice din Republica Moldova, cu scopul de a îmbunătăți asistența medicală a bolnavilor și vilegiaturiștilor.

Toate sanatoriile aflate la autogestiune au fost transferate sindicatelor, sanatoriile pentru copii și cele pentru tratamentul bolnavilor de tuberculoză au rămas în subordonarea Ministerului Sănătății. Acesta realizează asigurarea stațiilor balneoclimaterice cu personal medical, utilaj, aparataj, medicamente, ajutor științific și consultativ.

În perspectivă, se preconizează lărgirea rețelei de stațiuni balneoclimaterice și instituții de odihnă, în primul rând, a sanatoriilor specializate în tratamentul bolilor sistemului cardiovascular, tractului digestiv și aparatului locomotor, dereglărilor metabolice, ale sistemului nervos și endocrin, rinichilor etc. În scopul sporirii nivelului de asigurare a populației cu asistență balneosanatorială și al favorizării odihnei familiale, se organizează stațiuni balneoclimaterice și sanatorii în care părinții și copiii se pot afla împreună.

Stațiunea balneoclimaterică „Nufărul Alb” din or. Cahul este dislocată pe șesul râului Prut având în preajmă dealuri nu prea înalte și râulețe. Aici iarna este scurtă, caldă, cu puțină zăpadă, iar vara lungă și călduroasă. Factorul curativ principal al sanatoriului îl reprezintă saramura termală de sulf-clor-sodiu cu o concentrație înaltă de iod și brom, care este folosită în tratamentul afecțiunilor tractului gastro-intestinal, sistemului cardiovascular, nervos, aparatului locomotor, bolilor ginecologice și de piele.

Stațiunea balneoclimaterică „Sergheevca” (balneoclimaterică de litoral și de tratament cu nămol) este dislocată pe teritoriul Ucrainei, în regiunea Odesa. Îmbinarea armonioasă a factorilor curativi naturali cu clima de stepă și cea blândă și caldă de litoral, soarele sudic în abundență, „plaja de aur” excepțională după structură și proprietăți, marea și limanele puțin adânci, rezervele inepuizabile de nămol de înaltă calitate îi conferă stațiunii „Sergheevca” valoare unică. În această stațiune balneoclimaterică funcționează peste 30 de sanatorii, baze turistice și case de odihnă. În sanatoriile de la „Sergheevca” se tratează bolile sistemului nervos, profesionale ale aparatului locomotor, afecțiunile ginecologice, alergice, ale organelor respiratorii de origine netuberculoasă.

Asocierea factorilor curativi naturali menționați cu administrarea internă a apei minerale a oferit posibilitatea de a organiza aici tratamentul afecțiunilor tractului gastro-intestinal.

Stațiunea balneoclimaterică „Codru” cuprinde teritoriile raionului Călărași, unde există izvoare de ape minerale, utilizate în tratamentul bolilor tractului gastro-intestinal, tulburărilor de metabolism, afecțiunilor hepatice și ale căilor urinare. Resursele și proprietățile curative ale apelor minerale din această regiune permit organizarea unui sanatoriu de tipul celor din Caucaz. Actualmente aici funcționează

sanatoriul „Codru” (s. Hârjăuca, raionul Călărași), specializat în tratamentul maladiilor tractului gastrointestinal, unde există și o secție pentru reabilitarea bolnavilor care au suportat intervenții chirurgicale la stomac, duoden, căile urinare, pentru cei cu diabet zaharat, maladii ale aparatului locomotor și sistemului nervos.

În Republica Moldova mai funcționează sanatoriul „Bucuria” dislocat în or. Vadul-lui-Vodă, la 20 km de la Chișinău. În acest sanatoriu sunt create condiții pentru tratarea pacienților de maladii cardiovasculare, neuroze și reabilitarea bolnavilor după infarct miocardic.

Pe malul stâng al Nistrului în or. Camenca funcționează sanatoriul „Nistru”, în care se tratează bolnavii cu maladii ale organelor digestive.

Bolnavii din republică se pot trata în două sanatorii specializate „Moldova” – unul dislocat în or. Odesa, pentru pacienții cu maladii cardiovasculare, ale sistemului nervos și locomotor, ginecologice și altul în or. Truskaveț (Ucraina) pentru reabilitarea bolnavilor cu maladii ale organelor digestive, urologice și dereglări metabolice. Pe malul drept al Nistrului în raionul Dubăsari funcționează sanatoriul „Struguraș”, în care se tratează bolnavii cu maladii ale organelor digestive, ginecologice, căilor urinare și aparatului locomotor.

Activitatea stațiunilor balneoclimaterice, sanatoriilor, sanatoriilor-prevenirii, caselor și pensionatelor de odihnă din Republica Moldova este supravegheată și dirijată de următoarele instituții: Asociația curativ-sanatorială și de recuperare a aparatului Guvernului RM, Direcția balneosanatorială „Moldsindbalneotur” a Companiei „Holding”, organizată de Sindicatele RM, Ministerele Sănătății, Protecției sociale, Federația Națională a Sindicatelor din Agricultură și Alimentație „Agroindsind”, administrațiile diverselor instituții de învățământ, întreprinderi și organizații.